בס"ד. ש"פ לך־לך, י' מרחשון ה'תשמ"ב.

בלתי מוגה

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך גו', ומבאר רבינו הזקן בתו"א (ריש פרשתנו) דהליכה זו יש בה ב' ענינים, כמ"ש וילך למסעיו ל' רבים שהם ב' מסעות, ממטה למעלה וממעלה למטה כו'. ובענין ההליכה מלמעלה למטה ממשיך ומבאר שם, דאברם הוא אב רם, שכל הנעלם מכל רעיון, ומדרגא זו צריך ללכת מלמעלה למטה עד שבא אל הארץ אשר אראך, דארץ היא ספירת המלכות, ועד לארץ כפשוטה. אמנם, אף שהֲליכה זו היא בבחי' ירידה מלמעלמ"ט, מ"מ, הרי ע"י ירידה זו ניתוסף עילוי באברם שנקרא שמו אברהם, היינו שנוספה בו אות ה', כי אב המון גוים נתתיך, כלומר, דמשום שירד למטה להיות אב המון גוים, לפיכך נוספה בו אות ה', כי בכדי לרדת למטה יותר צריך שיומשך בו מדרגא נעלית יותר. ובדוגמת החכם הצריך להשפיע לקטן (בשנים או בשכל) ה"ה צריך לבינה יתירה כדי להשפיע. דיש חכמים גדולים שאין ביכולתם להשפיע למטה ממדריגתם, ודוקא שלמה המלך שהי' חכם מכל אדם, לכן נאמר בו וידבר שלמה שלשת אלפים משל, היינו שהודיד את הדבר שכל שלשת אלפים מדדיגות, ובכל מדריגה הי' צריך להלבישו במשל שהוא דבר זר הדומה אל הנמשל [וע"ד מה שמובא בכמה מדרשי חז"ל משל למלך מה"מ הקב"ה ממלך בשר ודם], והוא משום שהי' בו בינה יתירה. ועד"ז הוא בענייננו, דכדי שיוכל להיות הירידה משכל הנעלם מכל רעיון אל הארץ אשר אראך, עד שיהי' אב המון גוים, הי' צריך שתתוסף בו אות ה'.

וענין ההליכה שמלמטה למעלה, מובא בדדושי חסידות (גם) בפ' לך לך [ומזה שהובא בפי' זה בדרושי פ' לך לך מובן דפי' זה מוכרח הוא (לא רק ממקום אחר, אלא) גם מצד פ' לך לך], וכן הוא גם הפירוש הפשוט במ"ש לך לך גו', דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, שהליכה זו היתה מארצך וממולדתך ומבית אביך, היינו מחרן שהוא חרון אף של מקום בעולם, ומאור כשדים, אל הארץ אשר אראך. ואף שאז היתה זו ארץ כנען, כמ"ש והכנעני אז בארץ, מ"מ הרי פירש רש"י שהכנעני הי' כובש אז ארץ זו ועדיין היתה ארצו של שם, וגם כשהיתה ארץ כנען, ה"ז שלא בערך למעלה מחרן ומאור כשדים כו', וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם גו', דנוסף להפירוש למעליותא, דעבר הנהר קאי על השכל הנעלם מכל רעיון, הרי ידוע הפירוש בזה לגריעותא, כסיום הכתוב (ויעבדו אלקים אחרים), דתרח הי' עובד ע"ז ואברם הי' משבר צלמי אביו כו'. וזהו לך לך מלמטה למעלה, דאחרי שפעל את שבירת הצלמים בבית אביו ובמולדתו, הרי אח"ז הי' הולך אל הארץ אשר אראך, אל ארץ ישראל, ויקרא שם בשם הוי' א־ל עולם, וכפרש"י דבהיותו בבית אביו הי' רק אלקי השמים, היינו שהעולם הוא מציאות בפ"ע והקב"ה הוא א־ל העולם, ואח"כ פעל שיהי' גם אלקי הארץ, א־ל עולם, שהעולם ואלקות כולא חד. וכמ"ש הרמב"ם (בהל' ע"ז) בסדר עבודת אברהם אבינו בעולם.

והנה ב' פירושים הנ"ל שייכים וקשורים זה בזה. והענין הוא, דכדי שתהי' הירידה מלמעלה למטה, משכל הנעלם מכל רעיון עד למטה מטה, צריך ע"ז נתינת כח ממדריגה נעלית כנ"ל, אשר זה (הנתינת כח) נעשה ע"י העלי' שלפנ"ז מלמטה למעלה, ודוקא ע"ז יכול לדדת למטה מטה. וע"י הירידה למטה באים אל הארץ אשר אראך, שאראה ואגלה אותך, את אברהם, היינו ששם דוקא מתגלית מעלתו של אברהם אבינו.

והנה כשם שהי׳ באברהם אבינו, דכתיב בי׳ אחד הי׳ אברהם, ונק׳ אברהם העברי כי הוא מעבר אחד וכל העולם מעבר אחר, עד״ז הוא בכאו״א מישראל, שיש לו הכל בירושה מאברהם אבינו, וצ״ל אצלו העבודה בב׳ האופנים דבתחלת עבודתו בבוקר (בכל יום) ה״ה עולה מלמטה למעלה בסולם התפלה, ק״ש ותפלה, שזוהי עלי׳ בעילוי אחר עילוי, וזהו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, שיוצא מרצונו ומרגילותו ומשכלו ומדותיו ועולה למעלה מעלה, ואח״כ, ע״י נתינת כח זו, באים להעבודה דהנהג בהם מנהג דרך ארץ, ירידה מלמעלה למטה. ובזה מתגלה אשר אראך, גילוי מעלתו של כאו״א מישראל, וגם אשר אראך גילוי אלקות. כי ע״י הירידה למטה ה״ה עולה לשרשו ומקורו, ויתירה מזו, דעולה למעלה משרשו ומקורו, למעלה משורש הנאצלים, אלא בשדשו ומקורו האמיתי, כמ״ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שזהו אמיתית ענין התשובה.

והנה ע״י העבודה בב׳ קוים אלו, באים להגילוי דלע״ל דכתיב בי׳ והתהלכתי בתוככם, ב׳ מיני הילוך, ואולך אתכם קוממיות, ב׳ קומות, שזהו ע״י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות במיוחד, ובפרט בעקבתא דמשיחא, ועי״ז באים אל הארץ אשר אראך, גילוי אלקות בבחי׳ ראי׳ כמ״ש ולא יכנף עוד מוריך בלי לבושים. וכבר הי׳ מעין זה בשעת מ״ת, שהי׳ בבחי׳ ראי׳, אבל זה הי׳ רק מעין הגילוי דלע״ל. ולע״ל יהי׳ הכל בבחי׳ ראי׳, כמבואר בארוכה בשער האמונה (ובקיצור בלקו״ת) דלימוד התורה לע״ל יהי׳ בבחי׳ ראי׳. וזה נפעל ע״י העבודה בב׳ מיני הילוך עתה, שבכללות הם תורה ומצות, דתורה ענינה מלמעלמ״ט כמ״ש מן השמים השמיעך את קולו גו׳, ומצות ענינם העלאת הדברים הגשמיים למעלה (כמבואר בתו״א בתחלתו), דעי״ז באים לקיום היעוד ואולך אתכם קוממיות והייתי לכם לאלקים, במהרה בימינו ממש.